

Program POMOST

Łagodne przejście z nauczania zintegrowanego do przedmiotowego

Opracowali:

**Marta Mazur, Beata Szczepura, Sabina Wołoch, Dorota Mantur, Justyna Kwiatkowska,
Damian Chmielewski.**

1. WSTĘP

Przejście uczniów z klasy III do klasy IV i rozpoczęcie nauki na II etapie edukacyjnym to poważna zmiana w ich szkolnym życiu.

Zmiany organizacyjne, z którymi spotykają się uczniowie u progu klasy czwartej to przede wszystkim zmiana wychowawcy klasy, wprowadzenie systemu lekcyjnego wyznaczonego dzwonekami, konieczność zmiany sal na kolejne lekcje, zmiana w ocenianiu, szybsze tempo pracy, większe obciążenie nauką, która podzielona jest na przedmioty oraz zmiana jednego do tej pory najważniejszego nauczyciela na cały zespół nauczycieli, mających różne osobowości, wymagania i style pracy.

Uczniowie kończący I etap edukacyjny mogą mieć zatem trudności wynikające z różnic w organizacji nauczania, ale również wynikające z wcześniejszego rozpoczęcia nauki czy też znaczących różnic programowych pomiędzy obowiązującą w kl. I-III podstawą programową, a nową podstawą programową w klasie IV.

Wszystko to powoduje, że między klasą III i IV mamy do czynienia z istotnym „progiem szkolnym”.

Dlatego staramy się od najmłodszych lat motywować dzieci do nauki, wdrażać do systematyczności, rozwijać zainteresowania i odkrywać talenty. Pokazujemy jak się uczyć i organizować sobie czas, zachęcamy do samodzielności. Ważne jest w okresie zmiany etapów edukacyjnych stworzenie przyjaznego klimatu w szkole, na który składają się relacje uczeń – nauczyciel, nauczyciel – rodzice oraz tworzenie dobrych relacji w grupie rówieśniczej.

Nauczyciele powinni dążyć do tego, żeby stworzyć dzieciom jak najlepsze warunki przystosowania się do zmienionej rzeczywistości. Przekazujemy jednolite i jasno określone wymagania. Pomagamy, ale nie wyręczamy w pokonywaniu przeszkód. Dążymy do zrozumienia związku między wysiłkiem a uzyskiwanymi wynikami przez dzieci i ich rodziców.

Na początku nowego etapu edukacyjnego nasi uczniowie zapoznawani są z kryteriami oceniania z każdego przedmiotu. Wymagają wtedy szczególnej opieki ze strony dorosłych, oczekują otwartej i opiekuńczej postawy pozwalającej bez stresu i niepotrzebnych lęków przekroczyć próg między klasą III – nauczaniem zintegrowanym a klasą IV.

2. CELE PROGRAMU:

- ułatwienie uczniom procesu adaptacji do nowej szkolnej rzeczywistości;
- wdrożenie ucznia do procesu kształcenia w II etapie edukacji (nauczanie przedmiotowe);
- obniżenie stresu związanego z rozpoczęciem nauki w klasie IV;
- zwiększenie samodzielności uczniów, przełamanie barier, które stawia przed nimi nieśmiałość, brak poczucia własnej wartości;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i adaptacji ucznia w klasie i szkole;
- integracja zespołu klasowego;
- kształtowanie u dzieci pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości;
- wspieranie rodziców w nowej dla rodziny sytuacji;
- włączenie rodziców do współpracy podczas realizacji programu;
- współpraca nauczyciela kl. III z przyszłym wychowawcą.

3. DZIAŁANIA NAUCZYCIELI W KLASIE III (MAJ - CZERWIEC)

1) W zakresie organizacji pracy:

- a. wprowadzenie podziału na edukacje (przedmioty) – lekcje 45 minutowe, przerwy zgodnie z dzwonkami w szkole;
- b. wprowadzenie zasady prowadzenia zeszytu przedmiotowego;
- c. umożliwienie dzieciom pisanie w zeszytach w jedną linię, w małej kratce, długopisem lub piórem;
- d. wprowadzenie indywidualnej metody pracy z tekstem – samodzielna praca uczniów z podręcznikiem;
- e. usprawnianie tempa czytania i pisanie – przepisywanie z tablicy z ograniczonym czasem, wyszukiwanie fragmentów z tekstu;
- f. zadawanie prac domowych w formule zbliżonej do pracy w II etapie edukacyjnym – wyszukiwanie informacji w encyklopedii, stronach web – przygotowanie krótkiej ustnej prezentacji na wyszukiwany temat;
- g. samodzielne przemieszczanie się uczniów ze świetlicy do sali lekcyjnej na zajęcia oraz na zajęcia dodatkowe organizowane przez nauczycieli pracujących w szkole;
- h. spacer „na czas” z uwzględnieniem pakowania plecaka, korzystania z toalety i zjedzenia posiłku (obiady);
- i. spotkanie uczniów klasy III z psychologiem i pedagogiem szkolnym w celu wyjaśnienia roli psychologa i pedagoga szkolnego (bliższy kontakt);
- j. zwrócenie uwagi na rolę sekretariatu w życiu szkoły i ucznia;
- k. zapoznanie uczniów w klasie III z zajęciami dodatkowymi organizowanymi dla uczniów klas 4 – 8 - czerwiec (atrakcyjność zajęć takich jak: chór, zajęcia sportowe, koła zainteresowań itp.);
- l. zapoznanie uczniów (w miarę możliwości) z salami przeznaczonymi na naukę przedmiotów tj. biologia, fizyka, chemia itp. - atrakcyjność sal, wyposażenia;
- m. zapoznanie uczniów z tablicami znajdującymi się na korytarzach szkolnych uczniów klas starszych, tj. tablicą planu lekcji oraz grafiką zastępstw.

2) W zakresie oceniania:

- a. w ocenianiu bieżącym dopełnianie oceny opisowej oceną w skali 1-6;
- b. ustalenie i stosowanie kryteriów do oceny pracy uczniów (np. prac plastycznych);
- c. stosowanie sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów metodami stosowanymi w klasach starszych (np. kartkówki, odpowiedź ustna, itp.).

3) W zakresie współpracy z nauczycielami II etapu edukacyjnego:

- a. przykładowe lekcje prowadzone przez nauczycieli klas starszych w klasach trzecich w celu zaprezentowania nowych przedmiotów i poznania przez uczniów nowych nauczycieli, przełamania lęku przed nowymi nauczycielami, poznania zespołu;
- b. zaproszenie uczniów przyszłych klas IV do współpracy z Samorządem Uczniowskim, zapoznanie z działalnością SU;
- c. po zakończeniu roku szkolnego przekazanie nowemu wychowawcy informacji o wynikach, trudnościach, potrzebach uczniów i zespołu oraz dokumentacji klasy, w tym portfolio uczniów i dokumentacji pomocy psychologicznej – pedagogicznej;
- d. ustalenie zasad wycofania wychowawcy klasy trzeciej w pierwszych tygodniach roku szkolnego;

- e. wizyta przyszłego wychowawcy u uczniów klasy III – czerwiec. Sprzyjające, swobodne warunki spotkania;
- f. nawiązanie współpracy uczniów klasy III z uczniami, z klasą z poziomu IV – VIII, np. wspólne wyjście, udział w warsztatach, lekcji, wystawie - klasa III obowiązkowo, wcześniej (klasy I-II) też mile widziane.

4. DZIAŁANIA WYCHOWAWCÓW KLAS IV (WRZESIEŃ)

1) W zakresie współpracy z nauczycielami I etapu edukacyjnego i specjalistami:

- a. spotkanie wychowawcy klasy III z wychowawcą klasy IV, przekazanie nowemu wychowawcy najistotniejszych informacji o osiągnięciach, trudnościach, potrzebach uczniów oraz dokumentacji klasy, w tym portfolio uczniów i dokumentacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- b. zapoznanie z dokumentacją psychologiczno – pedagogiczną uczniów;
- c. zapoznanie z ocenami opisowymi uczniów.

2) W zakresie organizacji pracy:

- a. ustalenie zasad pracy z uczniami i przekazywania informacji;
- b. przedstawienie uczniom nauczycieli uczących w klasie;
- c. zapoznanie uczniów z topografią szkoły najbliższa toaleta męska/damska, zapoznanie z paniami woźnymi (uwrażliwienie na ich pracę, okazanie szacunku, pomoc w utrzymaniu czystości dla dobra ogółu), sekretariat, pokój pedagoga/psychologa, pokój nauczycielski, biblioteka szkolna, stołówka, sale gimnastyczne, pokój pani pielęgniarzki, sklepik szkolny, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozmieszczenie sal, w których odbywają się zajęcia dla danego przedmiotu;
- d. przedstawienie planu zajęć lekcyjnych z uwzględnieniem sal lekcyjnych, pomoc uczniom w czytaniu planu lekcji, znalezieniu nowych sal (opisy sal, strzałki - po pandemii);
- e. zapoznanie uczniów z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania;
- f. zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w szkole, regulaminami pracowni, organizacją pracy na poszczególnych zajęciach edukacyjnych;
- g. przedstawienie zasad funkcjonowania szkoły (biblioteka, świetlica, stołówka, szatnia);
- h. przypomnienie zasad bezpiecznego przejścia z domu do szkoły i z powrotem.

3) W zakresie spraw wychowawczych:

- a. poznanie mocnych i słabych stron uczniów (gotowe propozycje scenariuszy lekcji dla wychowawców klas IV dołączone do programu)
- b. wybór samorządu klasowego i określenie jego zadań;
- c. obserwacja zmian w zespole, pozycji uczniów w klasie;
- d. przydział dodatkowych funkcji w klasie;
- e. omówienie praw i obowiązków ucznia;
- f. zawarcie kontraktu klasowego.

4) W zakresie pracy w grupie:

- a. organizacja zajęć integrujących grupę prowadzonych przez wychowawcę i pedagoga szkolnego;
- b. uczenie komunikowania swoich potrzeb oraz porozumiewania się z otoczeniem;
- c. uczenie sposobów rozwiązywania konfliktów;
- d. budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania;

- e. zapoznanie uczniów z planem pracy wychowawczej w klasie IV, uwzględniającego następujące obszary:
  - kształtowanie umiejętności pracy w zespole;
  - rozwijanie poczucia własnej wartości;
  - kształtowanie umiejętności porozumiewania się z innymi (rówieśnikami, dorosłymi);
  - radzenie sobie ze stresem;
  - kształtowanie inteligencji emocjonalnej;
- f. organizacja pomocy koleżeńskiej;
- g. organizacja imprez klasowych i szkolnych;
- h. zachęcanie uczniów do udziału w konkursach.

5. DZIAŁANIA NAUCZYCIELI PRZEDMIOTÓW UCZĄCYCH W KLASACH IV

1) W zakresie współpracy z wychowawcą klasy IV, nauczycielami I etapu edukacyjnego oraz specjalistami:

- a. spotkanie nauczyciel – nauczyciel – przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących klasy i zrealizowanego materiału;
- b. spotkanie wychowawca klasy IV – nauczyciel – przekazanie zasad panujących w zespole, informacje o potrzebach indywidualnych;
- c. zapoznanie z dokumentacją psychologiczno – pedagogiczną, dostosowanie metod pracy;
- d. w ramach wymiany doświadczeń i utrwalania wiedzy z klas 1-3 wykonywanie wspólnych eksperymentów z uczniami klas młodszych w ramach lekcji przyrody.

2) W zakresie pracy na lekcji:

- a. stosowanie tzw. „okresu ochronnego” dla uczniów klas IV, wrzesień miesiącem bez negatywnych ocen - przyzwyczajenie uczniów do innych zasad pracy, oceniania i oczekiwań poszczególnych nauczycieli;
- b. zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi;
- c. indywidualizacja procesu nauczania (dostosowywanie metod i form pracy do uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i uczniów zdolnych);
- d. prowokowanie do poszukiwania celu i użyteczności pracy na lekcji „Dlaczego? Jak myślicie po co się tego uczymy? Do czego nam się przydadzą te informacje?”;
- e. zainteresowanie uczniów swoim przedmiotem, poznanie i rozwijanie zdolności uczniów;
- f. zaktywizowanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i konkursach;
- g. odnoszenie się do treści poznanych w klasach I-III;
- h. upewnianie się czy uczniowie rozumieją polecenia, nowe treści, język przedmiotu;
- i. pokazanie jak korzystać z podręcznika, ćwiczeń – zachęcanie do samodzielnej nauki;
- j. dostosowanie notatek do możliwości uczniów;
- k. rozmawianie o tym czego wymagamy, jakiej pomocy udzielamy, co jest ważne;
- l. budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania.

3) W zakresie poprawy koncentracji:

- a. dostosowanie tempa pracy do możliwości uczniów (praca w parach, zespołach, zmienność elementów, mniej przepisywania);
- b. ograniczenie bodźców rozpraszających;

- c. uczenie uważnego słuchania;
- d. stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa emocjonalnego;
- e. stosowanie komunikatów podtrzymujących uwagę;
- f. wysyłanie pozytywnych komunikatów;
- g. dbanie, aby materiał zawierał nowości, ciekawostki, rozwijał percepcję.

6. DZIAŁANIA SKIEROWANE DO RODZICÓW:

- a) przedstawienie problemów okresu przejściowego i sposobów radzenia sobie z nimi oraz działań nauczycieli klas III na zebraniach z rodzicami uczniów klas III (maj);
- b) spotkanie informacyjno-edukacyjne dla rodziców klasy IV na początku roku szkolnego, zapoznanie rodziców z programem adaptacyjnym dla uczniów kl. IV:
  - przedstawienie zespołu nauczycielskiego dla danej klasy;
  - przedstawienie planu wychowawczego klasy;
  - poinformowanie o możliwości uzyskania wsparcia w przypadku pojawiających się trudności- wychowawca, pedagog, psycholog;
  - przedstawienie rodzicom zawartych w statucie szkoły zasad oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów, omówienie sposobów komunikacji z wychowawcą klasy.
- c) organizacja zebrań i dni otwartych dla rodziców;
- d) współpraca z rodzicami, włączenie rodziców w organizację imprez klasowych;
- e) wspieranie rodziców w procesie wychowania.

7. PRZEWIDYWANE EFEKTY:

- a. uczeń:
  - czuje się bezpiecznie w szkole, wie do kogo się zwrócić w razie potrzeby;
  - wie, jak radzić sobie ze stresem;
  - potrafi zgodnie współpracować w zespole;
  - szanuje nauczycieli i kolegów w klasie, nie ma uprzedzeń do innych;
  - jest akceptowany, wie, co świadczy o jego wyjątkowości;
  - zdobywa wiedzę i rozwija swoje zainteresowania;
  - poznaje zmiany jakie czekają go w szkole i w nauczaniu przedmiotowym.
- b. rodzic
  - ma poczucie, że jego dziecko jest bezpieczne w szkole;
  - współpracuje z nauczycielem i szkołą;
  - czynnie uczestniczy w życiu klasowym;
  - zna zasady pracy i oceniania obowiązujące w szkole.

8. EWALUACJA

Ewaluacja programu dokonana będzie na podstawie:

- obserwacji zespołu klasowego przez wychowawców klas, nauczycieli przedmiotów, specjalistów, pracowników niepedagogicznych;
- rozmów z rodzicami.